

"Як нас морили
ГОЛОДОМ..."

1921-1923

1932-1933

1946-1947

Голод 1921 – 1923 років

Про голод в Україні почали заявляти на весь світ уряд УНР в екзилі вже восени 1921 р. Так, у вересні 1921 р. повноважний представник УНР Олександр Шульгин звернувся з проханням про допомогу голодуючому українському населенню до Нансена, а через місяць це питання місія УНР поставила в Парижі.

Про велику трагедію українського народу як тільки мігговорив тоді Симон Петлюра, який перебував на чолі екзильного уряду. В листі до прем'єр-міністра УНР 26 травня 1922 р. він, зокрема, писав:

"Для нас повинно бути ясным, що страшне нещастя, яке випало на Україну, є результатом не недороду, не неврожаю, а злочинної діяльності окупаційного уряду її, його бездарності і нездатності припинити лихо. Неврожаї можуть мати місце скрізь, в кожній державі, голод там, де є відповідні для цього соціальні предпосилки. І очевидним є, що моральними винуватцями голоду на Україні є та "влада" її, що вивезла з нашого краю всі запаси збіжжя, кинувши безборонний люд в обійми смерти голодної."

Передумови голоду витворилися задовго до цього – ще коли російські більшовики поклали своє око на український хліб.

Грабуючи українське селянство, ті, хто приносив на штиках новий режим, не гребували ніякими методами. "Наплювать, що голодують, хай вимре 75% людності, а не вимре – розстріляємо, – виказував свою думку комуніст Латипов, – тоді 25% стане покiрним. Нам потрібна сама Україна, людяність непотрібна."

18 травня 1921 року — Петровський, Фрунзе та Раковський отримали настановчу телеграму від Леніна, в якій він виголошував, що "врожай на півдні чудовий, тому питання життя і смерті для нас — зібрати з України 200–300 мільйонів пудів". Ця несумісна з життям планка хлібозаготівель співпала з подальшою посухою.

З серпня 1921 р. по 1 січня 1923 р. в РСФСР вивезено з УСРР 31 мільйон пудів хліба. Тоді, кількість голодуючих (на Катеринославщині, Запоріжжі, Донеччині, Миколаївщині та Одещині) в червні 1922р. сягнула 4103000 чол.

Першими запропонували допомогу голодуючим УСРР меноніти США, Канади і Нідерландів. Однак попри те, що угоду про надання допомоги з Міжнародним менонітським комітетом уряд УСРР уклав у жовтні 1921 р., а з Місією Нансена – у грудні, в Україну їх, як і АРА, не пускали до березня 1922 р. У 1923 р. в Україні з'явилося представництво Міжнародної спілки допомоги дітям. Із французьким Червоним Хрестом, Комітетом охорони здоров'я Ліги Націй, Товариством допомоги німецьким колоністам Чорноморського узбережжя, американською організацією «Форвардс» та «Мікробдопом» були укладені угоди про боротьбу з епідеміями. Важливу роль у допомозі губерніям, охоплених голодом, відігравав американський об'єднаний комітет «Джойнт».

Голод 1932 – 1933 років

Вимушений крок більшовицької Москви із введенням нової економічної політики дав можливість розвитку народного господарства на селі. Але відновлення приватної власності, допуск закордонних концесій, повернення до капіталістичного фінансового господарства з позиками, податками, звичайно, суперечило більшовицькій ідеології. Тож ще в 1925 р. можна було передбачити нову трагедію для України.

1929 року влада розгортає тотальну колективізацію.

У селянина забирають найдорожче – батьківську землю. Селяни втрачають власність. Режим отримує можливість повністю реквізувати зерно.

Наслідки колективізації:

- зниження продуктивності праці;
- падіння врожайності;
- непомірність хлібозаготівель;
- початок голоду.

План колективізації по Ружинському району Бердичівського округу на 1931 рік

1 вересня 1930 року
До протоколу засідання бюро РКП
від 1/IX. 1930 р. пункт 15

П л а н

колективізації по Ружинському району на 1931 рік.

№.№	Назва села	Площа рильної землі	Колект. на 1/IX. 30 р.	% колект. площі	Буде колект. на початок весняної пос. кампанії %	Буде колект. на кінець весняної пос. кампанії %		
1.	Баламутівка	1544	695	45	1065	69	145	81
2.	Бистрик	2166,10	1107	51,1	1533	71	1993	92
3.	Березянка	1824,40	685	31,6	1113	61	1439	78
4.	Білилівка	3634	1886	51,9	2544	70	2980	82
5.	Верховня	1713,50	1398	81,5	1473	86	1627	95
6.	Вербівка	1839	524	28,6	1637	89	1802	98
7.	В. Чернявка	1441	456	31,6	821	57	1095	80
8.	Вільношляля	1158,20	773	66,7	960	82	1100	95
9.	Війтовці	1491,60	875	58,5	1109,75	75	1357	91
10.	Голубівка	1456,60	1313	90,3	1326	91	1413	97
11.	Городок	1465	934	63,7	1099	75	1375	94
12.	Дерганівка	1371	703	51,2	973	71	1316	96
13.	Заруденці	857,10	292	34	471	55	777	79
14.	Крилівка	1756,60	594	33,8	1036	59	1406	80
15.	Карабчіїв	2333,20	1967	84,3	2030	87	2216	95
16.	Кордонівка	288,50	149	51,7	176	61	196	68
17.	Княжики	1218	960	78,8	999	82	1108	94
18.	Мар'янівка	410	257	62,7	320	78	377	92
19.	Молчанівка	2400	739	30,8	1224	51	1944	81
20.	Немиринці	1576	1173	74,4	1261	80	1466	93
21.	Пустоха	812	776	95,6	784	96	792	97
22.	Плоска	1131	927	82	961	76	994	88
23.	Ревуха	1105	569	51,5	687	62	906	82
24.	Рогачі	1250,10	432	34,5	837	65	1105	87
25.	Ружин	1250	742	59,4	1053	78	1282	95
26.	Сахни	732	459	62,7	527	72	568	86
27.	Огієвка	1559	1514	97,1	1514	97,10	1528	98
28.	Топори	2558,60	2414	94,3	2414	97,4	2508	98
29.	Трубівка	1016	627	61,7	742	73	945	92
30.	Царівка	965	474	49,1	733	76	878	96
31.	Чехова	768,40	239	31,1	392	51	591	77

Ініціатори Голодомору-геноциду

Йосип Сталін

Мендель Хатаєвич

Всеволод Балицький

В'ячеслав Молотов

Лазар Каганович

Станіслав Косіор

Влас Чубар

Павло Постишев

Постанова
ЦК ВКП(б) про
найжорстокіші
репресії проти
українців
1 січня

Призначення
Постишева
фактичним
керівником
УСРР
24 січня

Початок
надання
вибіркової
допомоги для
виробничих
потреб
ЛЮТИЙ

Пік
смертності
від голоду
червень

Січень
1933

ЛІНІЯ

ЧАСУ

ГЕНОЦИДУ

Серпень
1933

22 січня

Заборона
виїзду за
межі УСРР

16 лютого

Заборона
фіксування
фактів
смерті
з голоду

13 травня

Самогубство
Миколи
Хвильового

Серпень

Початок
переселення
у вимерлі села
з Росії і Білорусі

Дослідники досі сперечаються щодо точної кількості жертв Голодомору. На основі оцінок інститут демографії назвав цифру загиблих від Голодомору у 3,9 мільйона людей. Саме цю цифру вважають найбільш науково доведеною.

Також науковці стверджують, що через падіння народжуваності під час Голодомору Україна недорахувалась 600 тисяч немовлят.

Деякі історики називають суттєво більші цифри, а Інститут національної пам'яті припускає, що загиблих в Україні близько 7 мільйонів.

ПРОПАГАНДА ТА РЕАЛЬНІСТЬ

Постановочне фото, очевидно,
для радянської газети, яке ілюструє
«ситий» обід. Мета – спростування
«чуток» щодо голоду в Україні

Світлина фотоаатора
Миколи Боканя з його
особистим підписом

"Жили ми у такій будочці - від старої хати комірчина. А хату нову забрав той, що розкуркулював нас. У нас і стола не було, де на полу спимо, там і їмо. Кукурузяні палки товкли, давали сусіди нам картопляні лушпиння, а ми його мили-сушили, товкли і ріпу туди мішали. Воно таке жутке, таке страшне, й отаке їли. Я і на смітнику паслася, де яка капуста не догнила, де кості, що викинули, пережарювали і жували. А потім нас вислали на Сибір. Там наша мати у 33-тій році померла. Сталін тих повбивав, у ціпи позаковував, а нас дураков у ярмо: «Вози! Полову їж!». Казали так: «Жито, пшениця да горох пошли за границю втрюх, а послід да полова - робочім столова». Сталін все повивозив: мука, пшениця, сахар пошла за границю"

Згадує Ганна Іванко

Голод 1946–1947 року

Голод 1946–1947 роках, був спричинений важкими наслідками війни, посухою 1946 р. і спланованою акцією сталінського Політбюро з метою забрати в селян залишки зерна і продати чи подарувати його братнім

режимам.

Так у 1946 р. з СРСР вивезено 350 тисяч тонн зерна до Румунії, у 1947 — 600 тисяч тонн зерна — до Чехословаччини, за тих два роки Польща отримала з Радянського Союзу 900 тисяч тонн хліба.

А в Молдові, Бессарабії й південних областях України шаленів голод і лише за перше півріччя 1947 офіційно зареєстровано 130 випадків людоїдства.

Внаслідок голодомору серед сільського населення поширилася дистрофія.

За офіційними повідомленнями на початку 1947 р. в Україні нараховувалося 448 тис. хворих на дистрофією, серед яких 150 тис. перебували у важкому стані й потребували термінової госпіталізації.

"Од голоду мерли як мухи і старі і малі, – розповідає дев'яносторічна Марія Волошин із села Піски Бобровицького району на Чернігівщині. – Затягали в колгосп, щоб писалися, а люди не хотіли. Хоч з мосту да в воду. Дак ходила така бригада і ну до грамини, до зернини побрали усе, що є в нас. І копи, і снопи забирали, і зерно забирали. І осталися люди без нічого й попухли. Ноги такі були пухлі як колоди. Голодні, ну голоднюсенькі. Нас було четверо дітей і ми ходили й просили по людях. А там тим, що в колгоспі пололи тютюн, дак їм варили супок коє-якой. То ми, діти, пішли просити і вони висипали нам в каструльку той супок. Дак ми, понесем же батьку додому. Ми вже і так будем, да хоть би батьку. Пришли, да батька вже нема, батько вмер і вже заховали. Тоді так: вмер – яму викопали, кинули, оце і все. Я і тепер знаю, де та могила над канавою. І в матки такі ноги пухлі були, то думали, що і мати умре. Вижили як? Навесні акацію рвали, медунки рвали – клевер, да траву таку бурачки. І ще й гонили, щоб не збирали ті квіточки медунки, бо вони колгоспні! Їх сушили, да товкли у ступі, даке як чорне борошенце виходило. Водою розводили, пекли такі дерунці. Їсти його не можна було, а їли. Що попало, то і їли."

Висновок

У ХХ столітті український народ зазнав чи не найбільших втрат серед своїх сусідів. І протягом багатьох років нам дозволяли згадувати лише тих, хто загинув за встановлення чи утвердження комуністичної влади. Водночас заборонялося навіть пам'ятати тих, хто поліг за українську державність. Під великою заборонаю була і пам'ять про голодомор, а тим паче про багатомільйонні жертви.

Здавалося, в незалежній українській державі все змінюється, і проблема геноциду рідного народу стане найпершим із священним обов'язком кожного громадянина. Але майже 12 років знадобилося для того, аби тільки поставити у Верховній Раді України питання про оцінку одного з них з найстрашніших злочинів проти людства. Таке враження, що ті, хто мав би вже давно засудити голодомор як свідомо спланованою акцією проти українського народу, що їм довірив свою долю, знають лише дорогу до Бабиного Яру.

Так, ми повинні знати про всі воєнні лихоліття, що розлив ріки крові на нашій землі. Але ж це не може стерти з пам'яті трагедію однієї з найбільших хліборобських націй, яку на найбагатших у світі чорноземах винищували голодною смертю.

І лише тоді, коли світ переконається, що ми самі усвідомили себе, тоді президенти всіх держав світу, відчуваючи столицю України, по дорозі до Бабиного Яру вклоняється жертвам Українського Голокосту. Історія вимагає від нас мужності через усвідомлення власною совістю все народного болю великої хліборобської нації яка так багато зробили для розвитку світової цивілізації.